24. Дадзены сказы:

1. Гётэ ў свой час сказаў, што_ каб лепш зразумець паэта, патрэбна пабываць на яго радзіме.

2. Змястоўную, але малавывучаную старонку_ ў жыцці М. Гарэцкага займае рэдактарска-выдавецкая дзейнасць.

3. Яшчэ не высахлі на мяккіх_ лясных травінках бурштынавыя кроплі буйной расы.

У якім сказе на месцы пропуску трэба паставіць коску?

А) ва ўсіх сказах. **Б)** няма такога сказа. **В)** у 1. **Г)** у 2. **Д)** у 3.

---

25. Дзе нарадзіўся вядомы беларускі пісьменнік, паэт, драматург, рэдактар і грамадскі дзеяч Цішка Гартны (Зміцер Хведаравіч Жылуновіч)?

А) у Мінску. **Б)** у Слуцку. **В)** у Магілёве. **Г)** у Капылі. **Д)** у Кобрыне.

---

26. У 1962 годзе раман Івана Мележа “Людзі на балоце” выйшаў з друку і быў удастоены прэміі імя Якуба Коласа. Ілюстрацыі да твора сёння лічаць класікай кніжнай ілюстрацыі. Хто з’яўляецца аўтарам ілюстрацый да рамана?

А) Георгій Паплаўскі. **Б)** Наталля Паплаўская. **В)** Барыс Аракчэеў.
Г) Ніна Шчасная. **Д)** Леанід Шчамялёў.

---

27. Вам знаёмы мастакі слова: *1) Янка Купала; 2) Цётка; 3) Францішак Багушэвіч*. Якія творы належаць іх пяру?

а) “Скрыпка беларуская”; б) “Дудка беларуская”; в) “Жалейка”.

А) 1-а, 2-б, 3-в. **Б)** 1-а, 2-в, 3-б. **В)** 1-б, 2-а, 3-в. **Г)** 1-б, 2-в, 3-а. **Д)** 1-в, 2-а, 3-б.

---

28. Гэты мастак слова ў вольны час вельмі любіў збіраць грыбы. Аднойчы за адзін дзень назбіраў аж 500 баравікоў. Сваім сябрам часта адпраўляў у падарунак высушаныя грыбы. Сам сябе жартам называў “міністрам грыбной гаспадаркі”. Пра каго ідзе размова?

А) пра Максіма Танка. **Б)** пра Міхася Лынькова. **В)** пра Язэпа Лёсіка.
Г) пра Якуба Коласа. **Д)** пра Кандрата Крапіву.

---

29. Як называецца часопіс, галоўным рэдактарам якога ў 1940 годзе быў П. Броўка?

А) “Бярозка”. **Б)** “Вожык”. **В)** “Маладосць”. **Г)** “Полымя”. **Д)** “Нёман”.

---

30. Старажытнагрэчаскі вучоны, гісторык … яшчэ ў V стагоддзі да н. э. у сваёй працы называў Дняпро Барысфенам, што значыць “рака з Поўначы”.

А) Піфагор. **Б)** Герадот. **В)** Сакрат. **Г)** Платон. **Д)** Геракліт.

КОНКУРС

Арганізатар гульні-конкурсу «Буслік» –
Грамадскае аб’яднанне «Беларуская асацыяцыя «Конкурс»
220045, г. Мінск, вул. Яна Чачота, 16 тэл. (017) 375 66 17, 375 36 23
e-mail: info@bakonkurs.by https://bakonkurs.by/ https://конкурс.бел/

Унітарнае прадпрыемства «Выдавецкі цэнтр БА «Конкурс». Заказ 5. Тыраж 11200 экз. 2022 г. Мінск.

Гульня-конкурс па беларускай мове і літаратуры
«БУСЛІК-2022»

Чацвер, 17 лютага 2022 года

- працягласць работы над заданнем 1 гадзіна 15 хвілін;
- на кожнае пытанне маецца толькі адзін правільны адказ;
- на старце ўдзельнік атрымлівае авансам 30 балаў;
- кожны правільны адказ адзначаецца трыма, чатырма ці пяццю баламі; колькасць балаў, якія атрымлівае ўдзельнік, адказваючы на пытанне правільна, вызначаецца складанасцю пытання (10 лягчэйшых пытанняў – па 3 балы, 10 найбольш складаных – па 5 балаў, астатнія 10 – па 4 балы); складанасць пытання вызначаецца па колькасці ўдзельнікаў, якія правільна на яго адказалі;
- за няправільны адказ аднімаецца чвэрць балаў, прадугледжаных за дадзенае пытанне, у той час, як не даўшы адказу, удзельнік захоўвае раней набраныя балы;
- максімальная колькасць балаў, якой ацэньваецца заданне конкурсу, – 150, аднак аўтары задання не прадугледжваюць яго поўнага выканання ўдзельнікамі; у заданне гульні-конкурсу ўключаны пытанні, веды пра якія не прадугледжаны школьнай праграмай;
- карыстацца даведнікамі, падручнікамі, слоўнікамі, іншымі пісьмовымі або друкаванымі матэрыяламі, электроннымі сродкамі інфармацыі і сувязі забараняецца; не дазваляецца таксама абменьвацца інфармацыяй з іншымі ўдзельнікамі і задаваць пытанні настаўніку; ручка, чарнавік, картка і заданне – гэта ўсё, што патрэбна мець удзельніку;
- самастойная і сумленная работа над заданнем – галоўнае патрабаванне арганізатараў да ўдзельнікаў конкурсу;
- пасля заканчэння конкурсу лісток з заданнем і чарнавік удзельнік забірае з сабой і захоўвае іх да падвядзення канчатковых вынікаў;
- вынікі ўдзельнікаў размяшчаюцца на сайце https://bakonkurs.by/ праз 1–1,5 месяцы пасля правядзення конкурсу.

Заданне для вучняў 10-11 класаў

1. Шмат захавалася народных песень. У свой час дзяўчаты, напрыклад, спявалі:

Не хадзіце, мае хлопчыкі, каля маёй хаты.
Не тапчыце вы, малойчыкі, мае руты-мяты.
Не для вас яе пасеяла, штодзень палівала.
Для таго яе пасеяла, каго я кахала…

Падкрэсленае слова з’яўляецца … .

А) пабочным словам.
Б) выклічнікам. **В)** звароткам.
Г) устаўной канструкцыяй. **Д)** параўнальным зваротам.

---

2. Колькі ўсяго зваротных дзеясловаў (калі паўтараюцца, лічыць асобна) ужыта ў вершаваных радках А. Пысіна?

Узяла бліскавіцамі,
усміхалася зарніцамі,
Папараццю цвіла.
Усміхалася, смяялася,
у возеры купалася
Да белага святла.

А) 0. **Б)** 1. **В)** 2. **Г)** 4. **Д)** 6.

---

3. Дадзены словазлучэнні:

1) чытаць кнігу; 2) птушыны звон; 3) помнік героям; 4) на захадзе сонца.

У якіх з іх правільна падкрэслена залежнае слова?

А) ва ўсіх. **Б)** у 1, 2. **В)** у 1, 4. **Г)** у 2, 3. **Д)** у 3, 4.

---

4. Вы, напэўна, з захапленнем чыталі творы такіх пісьменнікаў, як

1) Тарас Шаўчэнка; 2) Янка Маўр; 3) Янка Журба; 4) Віталь Біянкі; 5) Павел Бажоў.

Выберыце з дадзеных прозвішчы беларускіх мастакоў слова.

А) усе дадзеныя прозвішчы. **Б)** 1, 2. **В)** 2, 3. **Г)** 3, 4. **Д)** 4, 5.

5. Якія словы з прапанаваных правільна напісаны?

1) капрычыо; 2) адажыё; 3) радыё; 4) трыа.

А) усе словы. **Б)** 1, 2. **В)** 1, 3. **Г)** 2, 3. **Д)** 3, 4.

---

6. Лексічнаму значэнню ‘вельмі спрытны, умелы хто-небудзь’ адпавядае ўстойлівае спалучэнне … .

А) абедзве рукі левыя. **Б)** усе козы ў золаце. **В)** хоць з камня лыка надзяры.
Г) з ветру вяроўкі саўе. **Д)** зачапіцца языком за плот.

---

7. У форме творнага склону спалучэнне ***чацвёра вучняў*** пішацца … .

А) чацвёрамі вучнямі. **Б)** чацвёрымі вучнямі. **В)** чацверымі вучнямі.
Г) чацвярымі вучнямі. **Д)** чацвярмі вучнямі.

---

8. Дадзены словы: *1) р..ц..нзент; 2) р..ц..птар.* Якія літары прапушчаны?

А) а, а. **Б)** а, э. **В)** э, э. **Г)** э, ы. **Д)** ы, э.

---

9. Дадзены словазлучэнні:

1) адмахівацца ад камара; 2) падпісываць паштоўку; 3) абнадзейваць гледача.

У якім, ці якіх з іх дзеясловў напісаны правільна?

А) ва ўсіх. **Б)** няма такога. **В)** у 1, 2. **Г)** у 2. **Д)** у 3.

---

10. У былыя часы дбайныя вясковыя гаспадары ў мэтах гігіены трымалі для гасцей асобны кубак, якім самі не карысталіся. Як называўся такі кубак?

А) фарфоравы. **Б)** жалезны. **В)** алюмініевы. **Г)** паганы. **Д)** патрэбны.

---

11. У якіх словах з прапанаваных на месцы пропуску напішаце літару ***э***?

1) р..ванш; 2) р..торыка; 3) р..зананс.

А) ва ўсіх словах. **Б)** няма такіх слоў. **В)** у 1, 2. **Г)** у 1, 3. **Д)** у 2, 3.

---

12. Дадзены назоўнікі: *1) абутак; 2) смутак; 3) бераг; 4) начлег.* Выберыце тыя назоўнікі, якія ў форме адзіночнага ліку меснага склону маюць канчатак ***у***.

А) усе назоўнікі. **Б)** няма такіх назоўнікаў. **В)** 1, 2. **Г)** 2, 3. **Д)** 3, 4.

---

13. Якія словы з дадзеных напішаце разам?

1) ашчад(банк); 2) спарт(зала); 3) канц(тавары).

А) усе словы. **Б)** няма такіх слоў. **В)** 1, 2. **Г)** 1, 3. **Д)** 2, 3.

---

14. У якім сказе ці сказах выказнік ужыты ў правільнай форме?

1. Луг зялёны, сенажаць, лес дрымучы песнямі птушынымі звініць.
2. Мінулі тыдні тры, і пачалася адліга.
3. Хтосьці з іх нешта сказаў пра экскурсію ў музей.

А) ва ўсіх сказах. **Б)** няма такога сказа. **В)** у 1. **Г)** у 2. **Д)** у 3.

---

15. У народзе здаўна гавораць: *“Такая зямля добрая: пасадзі аглоблю – калёсы вырастуць”.* Які від сказа?

А) просты сказ. **Б)** складаназалежны сказ. **В)** складаназлучаны сказ.
Г) бяззлучнікавы сказ. **Д)** складаны сказ з рознымі відамі сувязі.

---

16. Калі прыслоўе паясняе ў сказе назоўнік (напрыклад: *Вокны* ***насупраць*** *прыцягвалі ўвагу*), яно з’яўляецца … .

А) дзейнікам. **Б)** выказнікам. **В)** дапасаваннем.
Г) азначэннем. **Д)** акалічнасцю.

---

17. Хто з герояў рамана І. Мележа “Людзі на балоце” разважаў: “*Уся сіла чалавека – у зямлі. І сіла ўся, і радасць! Няма зямлі – няма, лічы, і чалавека*”?

А) Васіль. **Б)** Ганна. **В)** Яўхім. **Г)** Халімон. **Д)** Міканор.

---

18. У старажытнасці еўрапейскія алхімікі для перадачы значэнняў колераў карысталіся словамі: *1) нігрэда; 2) рубеда; 3) альбеда.* Якія назвы колераў ім адпавядаюць?

а) чырвоны; б) чорны; в) белы.

А) 1-а, 2-б, 3-в. **Б)** 1-б, 2-а, 3-в. **В)** 1-б, 2-в, 3-а. **Г)** 1-в, 2-б, 3-а. **Д)** 1-в, 2-а, 3-б.

---

19. Для вядомага ўсім пісьменніка Івана Шамякіна жонка была сапраўднай музай. Ёй мастак слова прысвяціў сваю першую аповесць “Непаўторная вясна” і адну з апошніх – “Слаўся, …!”.

А) Таццяна. **Б)** Марыя. **В)** Алеся. **Г)** Ліна. **Д)** Саша.

---

20. Як вядома, для А. С. Пушкіна месцам натхнення было Міхайлаўскае, для Л. М. Талстога – Ясная Паляна. А для У. С. Караткевіча – горад … . Сюды пісьменнік часта ўцякаў ад гарадской мітусні і жыццёвых нягод, каб адпачыць душою, добра папрацаваць, знайсці падтрымку і разуменне блізкіх.

А) Астравец. **Б)** Столін. **В)** Мінск. **Г)** Рагачоў. **Д)** Полацк.

---

21. Жыццёвым дэвізам класіка беларускай літаратуры Кандрата Крапівы былі словы: “*Я хацеў умяшацца ў жыццё і тое-сёе ў ім … .*” Які дзеяслоў прапушчаны?

А) узгадаць. **Б)** зрабіць. **В)** забыць. **Г)** упрыгожыць. **Д)** падправіць.

---

22. Вы, напэўна, чыталі кнігу казак “Тысяча і адна ноч”. Які твор беларускага мастака слова параўноўваюць з гэтай кнігай?

А) паэму “Новая зямля” Якуба Коласа.
Б) “Палескую хроніку” Івана Мележа.
В) зборнік “Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях” Яна Баршчэўскага.
Г) паэму “Тарас на Парнасе” К. Вераніцына.
Д) пенталогію “Трывожнае шчасце” Івана Шамякіна.

---

23. Верш “Александрына” П. Броўка прысвяціў дзяўчыне з васільковымі вачыма і светлымі косамі, якая была актрысай Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа. Хто яна?

А) Ніна Левашова. **Б)** Стэфанія Станюта. **В)** Галіна Кругляк.
Г) Ала Доўгая. **Д)** Зінаіда Канапелька.